

İslamî Eğitim: İslam'da Çocuk Eğitimi. Ders "4" Ahlakî Eğitim

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve Selam dürüst ve sözünün eri olan Hz. Muhammed (s.a.v.)'e olsun. Allahım bizi cehalet ve şüphe karanlıklarından, marifet ve ilim nuruna çıkar, arzularımızın çukurundan alıp, cennetine ulaştır.

Değerli kardeşlerim, İslam'da Çocuk Eğitimi derslerimizin dördüncüsünü yapmaktayız. Bugün Ahlakî Eğitim konusuna değineceğiz.

İman İle Ahlak Arasındaki Kuvvetli İlişki:

Her şeyden önce; İman ahlaktır. Kişi ne kadar iyi ahlaklıysa, imanı da o derece artar. İmanın kapsamlı ve sınırlı tanımı, onun ahlak olduğu yönündedir. Ahlaki yönden ne kadar iyi olursanız, imanınız da o derece artar.

Şimdi Buhari ve Müslim'de geçen, iman ve ahlak ilişkisini açıklayan sahih hadislerden bir kısmını sizlere sunacağım. Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

((أحسن الناس إسلاماً أحسنهم خلقاً))

[من الدر المنثور عن جابر بن سمرة]

“İnsanların İslamî yönden en iyi olanı, ahlakı en güzel olandır.”

(ed-Dürrü'l-Mensur'da Cabir b. Semure'den nakledilmiştir)

((أكمل المؤمنين إيماناً أحسنهم خلقاً))

[من الجامع لأحكام القرآن عن أبي جعفر]

“Müminlerin iman yönünden en mükemmeli, güzel ahlaklı olandır.”

(el-Cami' li-Ahkami'l-Kuran'da Ebu Cafer'den nakledilmiştir.)

((أحب عباد الله إلى الله تعالى ؟ قال : أحسنهم أخلاقاً))

[أخرجه الطبراني عن أسامة بن شريك]

“Allah Teâlâ’ya en sevimli olan kul hangisidir? (Rasulullah şöyle buyurdu): “Ahlakı en güzel olandır.”

(Taberani Üsâme b. Şerik’ten nakletmiştir.)

((وَإِنْ مِنْ أَقْرَبِ الْمُؤْمِنِينَ مَجْلِسًا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا))

“Kıyamet günü Rasulullah (s.a.v.)’e en yakın olacak mümin, en güzel ahlaklı olandır.”

((خَيْرٌ مَا أُعْطِيَ النَّاسَ قَالَ خُلُقٍ حَسَنٍ))

[أخرجه الحاكم عن أسامة بن شريك مرداس الأسلمي]

“”İnsanlara verilen en hayırlı şey nedir? Rasulullah şöyle buyurdu:

“Güzel ahlaktır”

(Hâkim Üsâme b. Şerik Mirdas es-Eslemî’den nakletmiştir)

((مَا مِنْ شَيْءٍ أَثْقَلُ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ خُلُقٍ حَسَنٍ))

[أخرجه أبو داود والترمذي عن أبي الدرداء]

“Kıyamet günü müminin tartısında en ağır gelecek olan şey, güzel ahlaktır”

(Ebu Davud ve Tirmizi Ebu’d-Derda’dan nakletmiştir)

((إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُذْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ))

[أخرجه أبو داود عن عائشة أم المؤمنين]

“Mümin güzel ahlakı ile sürekli namaz kılan ve oruç tutan kişilerin derecesine ulaşır”

(Ebu Davud müminlerin annesi Hz.Aişe’den nakletmiştir)

((إِنَّ الْعَبْدَ لَيَبْلُغُ بِحَسْنِ خُلُقِهِ عَظِيمَ دَرَجَاتِ الْآخِرَةِ))

[أخرجه الطبراني عن أنس بن مالك]

“Kul güzel ahlakı ile ahiretteki en yüksek dereceye ulaşır”

(Taberani Enes b. Malik’ten nakletmiştir)

الخلق الحسن يذيب الخطايا كما يذيب الماء الجليد ، والخلق السوء يفسد العمل كما يفسد الخل ((
العسل))

[أخرجه الطبراني عن عبد الله بن عباس]

“Güzel ahlak, suyun buzu erittiği gibi hataları siler, kötü ahlak ise, sirkenin balı bozduğu gibi amelleri bozar.”

(Taberani Abdullah b. Abbas'tan nakletmiştir)

Güzel Ahlakın Dindeki Her şey Olduğunu Destekleyen Hadisler:

Sizler için iman ile ahlak ilişkisi hakkındaki sahih hadislerden bir derleme yaptım. Tabi bazı hadisleri ikinci kez zikretmemde bir sakınca olmaz:

((إن أحسن الإسلام إسلاماً)) ، يعني أعلى مسلم ((أحسنهم أخلاقاً))

“İslamî açıdan en iyi olan kişi yani en üstün Müslüman, ahlakı en güzel olandır”

((وإن أكملهم إيماناً أكملهم خلقاً))

“Onların iman açısından en mükemmel olanı, ahlakı en iyi olandır.”

((أحب عباد الله إلى الله تعالى ؟ قال : أحسنهم أخلاقاً))

“Allah Teâlâ'ya en sevgili olan kul kimdir?” Buyurdu ki: “Ahlakı en güzel olandır”

((وإن من أقرب المؤمنين مجلساً من رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم القيامة أحسنهم خلقاً))

“Kıyamet gününde Rasulullah (s.a.v.)'e en yakın olacak mümin, ahlakı en güzel olan mümindir”

((خير ما أعطي الناس قال خلق حسن))

“İnsanlara verilen en hayırlı şey, güzel ahlaktır”

((ما من شيء أثقل في ميزان المؤمن يوم القيامة من خلق حسن))

“Kıyamet gününde Müminin terazisinde en ağır gelecek olan şey, güzel ahlaktır”

((إن المؤمن يُدْرِكُ بِحَسَنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ))

“Mümin güzel ahlakı ile sürekli namaz kılan ve oruç tutan kişilerin derecesine ulaşır”

((إن العبد ليبلغ بحسن خلقه عظيم درجات الآخرة))

“Kul, güzel ahlakı ile ahiretteki en yüksek dereceye ulaşır”

((الخلق الحسن يذيب الخطايا كما يذيب الماء الجليد ، والخلق السوء يفسد العمل كما يفسد الخل))
((العسل))

Güzel ahlak, suyun buzu erittiği gibi hataları siler, kötü ahlak ise, sirkenin balı bozduğu gibi amelleri bozar.”

İbadetleriniz, Orucunuz ve Namazınız Değil, Güzel Davranışlarınız Başkalarını İslam'a Yöneltilir:

Şimdi, Rasulullah (s.a.v.) bir hatipti, fasih konuşurdu, konuşması düzgündü ve güncel tabirler kullanır, yerine göre konuşurdu. Aynı zamanda O, hikmet sahibiydi, dış görünüşü çok güzeldi, açık bir konuşma üslubu vardı. Sayılamayacak kadar çok faydalanılacak, etkilenilecek özelliği vardı ama Allah Teâlâ O’nu, güzel ahlakıyla övmeyi murad etmişti. Rasulullah (s.a.v.) kadı idi, liderdi, ordu komutanıydı, ümmetin lideriydi, Nebi ve Resuldü, O (s.a.v.), Arapların en güzel ve açık konuşanıydı, sureti de çok güzeldi.

﴿ وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴾

(سورة القلم)

“Muhakkak ki Sen yüce bir ahlak üzeresin”

(Kalem Suresi)

Ahlak ortadan kalktığı zaman, din de ortadan kalkar.

Değerli kardeşlerim, ibadetlerinizin hiç biri başkalarını dine çekemez, orucunuz, gece namazınız insanları dine yöneltmez. Ama güzel ahlak onları dine doğru çekecektir.

Türkiye'deki bir kardeşimiz anlattı. Turizm (yaz) sezonunda çok kalabalık bir dönemde, Yunan bir adam Türkiye'deki en güzel yerleri geziyor. Sonunda tüm oteller dolu gözüküyor, dört yıldızlı, üç yıldızlı ve iki yıldızlı otellerin hepsi doluyor.

Hatta yıldızsız otellerde bile yer kalmıyor. Şimdi bu adam nerde uyuyacak? O da bir kapıyı çalıyor. Yunanistanlı bu adam Müslüman değildir ama çaldığı kapıdan bir Müslüman çıkıyor. Yunan adam kalacak bir odanın olup olmadığını soruyor. Müslüman ev sahibi ise eşi ve çocukları da olduğu halde bu adamı evine alıyor.

Ona yemek ikram ediyor ve diyor ki: "Benim başka bir evim daha var. Sen burada akşam yemeğini ye, dinlen. Burası yatak odası, burası mutfak, ben diğer evimde kalacağım." Sabah Yunan adam uyanıyor ve ev sahibi ile ailesini bir ağacın altında uyurken görüyor. Aslında bu adamın başka evi yokmuş. Fakat ona bunu söyleseydi, misafiri bu duruma razı olmayacaktı.

O yüzden de "benim ikinci bir evim var" diyor. Sabahleyin misafirine yemek getiriyor. Şimdi bana söyleyin, bu, en büyük İslam davetinin ta kendisi değil midir? Sonunda Yunanlı Müslüman oluyor.

Bu Türk, o kişiyi namazı ile orucu ile zikirleri ile Kuran okuyarak değil, bu güzel davranışıyla, güzel muamelesiyle İslam'a yöneltmiştir.

Güzel Muamele, İnsanların Akın Akın Allah'ın Dinine Girmelerinin Temelidir:

Allah'a yemin ederim kardeşlerim, Gayri Müslimlerin İslam'a akın akın girmeleri güzel davranışlar ve iyi muamele ile mümkündür. İnsanları Rasulullah (s.a.v.)'e çeken neydi? Tabi ki güzel ve iyi davranışları ile tevazusuydu.

Bir bedevi Rasulullah (s.a.v.)'in bulunduğu meclise girdi ve "Muhammed hanginiz? dedi. Onu ayırt edecek bir şey yoktu, özel bir kıyafeti, o ortamda özel bir yeri yoktu! O, ashabından biri gibiydi.

Merhameti, tevazusu, yumuşak huyluluğu, vefası, edebi... Bu edep nedir Ya Rasulallah? Size şu hakikati söylemek istiyorum: Eğer biz gerçek manada ahlaklı olmazsak, hiç kimse bu dine girmeyi düşünmez. Sertlik, kabalık, lakap takmak, şiddet, "iyilik ile özgürlüğü köleleştirmek" Vallahi bu konularda sayılamayacak kadar çok hikâye vardır.

Bir kardeşimiz anlatıyor: Bir çocuk namaz kılmak için camiye giriyor. Camide sadece yedi kişilik bir cemaat var. Çocuk nerede namaz kılacak? Tabiki de ilk safta kılacak. Zaten ikinci bir saf yok. Esasen, sadece bir saf var. Orada sinirli bir adam çocukların ikinci safta namaz kılmaları gerektiğini duymuş ve bu çocuğu itiyor. Yüce Allah'a yemin ediyor, bu çocuk o gün bu sert tavırdan dolayı camiden çıkıyor ve 55 yıl boyunca namazı terk ediyor.

Başka bir kardeşimiz de şöyle anlatıyor: Yine bir çocuk namaz kılmak için camiye gidiyor. Yeni ayakkabıları çalınıyor, çocuk acı acı ağlıyor. İyi, takvalı bir adam onu alıyor ve ayakkabıcıya götürüyor, ona eskisinden daha güzel ayakkabı alıyor. Bu çocuk da Allah'a yemin ederek söylüyor, hayatı boyunca bir tek farz namazı kaçırmıyor. İşte iki ayrı tavır...

İman ahlaktır. Ahlakı üstün olan kişinin imanı da o minvalde üstündür. Sert davranarak, döverek, söverek çocuklarını namaza ikna edebilen bir baba yoktur. Bu baba “namaz kıl” dediğinde çocuğu tabi ki de abdestsiz bir şekilde namaz kılacaktır.

İnsan İyiliğın Kölesidir:

Âlim olmadan büyük bir İslam davetçisi olmak ister misiniz? O zaman insanlara iyilik yapın. İnsan iyiliğın kölesidir. İnsanlara iyi davranın. Kendisinden başka ilah olmayan Allah’a yemin ederim ki, Batıdaki İslam toplumları sadece dinlerinin uygulamalarını tatbik etselerdi, batılılar akın akın İslam’a girerdi.

Şimdi İngiltere’deki en büyük İslam davetçilerinin bizzat kendileri İslamı temsil etmektedirler. Bunun bildiğim açık bir yolu var ki, o da şudur: Dürüst olmak!

﴿ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ﴾

(سورة المائدة الآية : ٨)

“Bir topluma olan kininiz, sakın ha sizi adaletsizliğe itmesin. Âdil olun. Bu, Allah’a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır.”

(Maide Suresi: 8)

Düşmanına karşı adil olursan, o da sana saygı gösterir. Söz uzun, bir babasın ve oğlundan namaz kılmasını, dinin emirlerine uymasını istiyorsun öyle mi? O zaman sadece onun yanında ahlaklı ol. Veya sen ey anne! Kızının tertemiz, iffetli, tesettürlü bir Müslüman olmasını mı istiyorsun? O zaman yapman gereken tek şey, onun yanında ahlaklı olmaktır.

Güzel ahlak, tevazu, insafı olmak, merhamet ve adalet kadar insanları etkileyecek bir şey yoktur. Tabiki ben bu konunun sadece temelinden söz ediyorum. Yoksa ayrıntıları asla bitmez. Bu konuda kaç tane hadis vardır biliyor musunuz? Dokuzdan fazla sahih hadis vardır. Bu hadislerde Rasulullah (s.a.v.) doğru iman ile güzel ahlakın arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

Bu Dini Önce İyi Anlamalı, Sonra Uygulamalı, Sonrada Başkalarına Sunmalıyız:

Eğer insanlara öncelikle dinin metinlerini, delillerini, tahlil çözümlmelerini, küfür, şirk ve bidat lafızlarını ayırmayı anlatırsak, onları ancak dinden uzaklaştırırız.

Şu anda görevimiz, bu dini en iyi şekilde anlamak, güzel bir şekilde tatbik etmek ve insanlara yine güzel bir şekilde sunmak ve anlatmaktır.

Sehl b. Abdullah et-Tüsteri diyor ki: Üç yaşındaydım. Geceleri kalkar, dayım Muhammed b. Sevvar'a bakardım. Bir gün bana dedi ki: "Seni yaratan Rabbini zikretmek istemez misin?" Ben de "nasıl yapacağım?" diye sordum. O da şöyle dedi: "Yatağına gittiğinde kalben, dilini hareket ettirmeden üç kez şöyle de: 'Allah benimle beraberdir, Allah beni izliyor, Allah beni görüyor' Ben gecelerce bunu yaptım ve sonra da bunu haber verdim. Dayım "Bunu her gece yedi kez söyle" dedi. Bunu da yaptım ve haber verdim. Yine "her gece on bir kez söyle" dedi. Söyledim ve üçüncü gece kalbim zikrin tadına vardı. Bir yıl sonra dayım bana şöyle dedi: "Sana öğrettiklerimi ezberle, kabre girene kadar onları yapmaya devam et. Çünkü onlar sana hem dünyada hem de ahirette fayda verecektir." Buna yıllarca devam ettim ve onun tadını aldım. Sonra dayım bir gün şöyle dedi: "Ey Sehl Allah'ın beraber olduğu, Allah'ın gözetlediği, Allah'ın gördüğü kişi, günah işler mi? Günah işlemekten sakın!"

Sert ve Kaba Davranmak İnsanları Sana Yaklaştırmaz, Aksine Onları Senden Uzaklaştırır:

Sevecen olun, dayak, hakaret, abdest için zorlamak, bunlar gibi kaba ve sert davranışlar, çocuğunuza asla cazip gelmez. Sevecen ve yumuşak olmaya bakın. Üç günün birinci gününde dudaklarınızı oynatmadan

içinizden okuyun, sonra dilinizle söyleyin. Sonra zikri ona çıkarın. Sonra da “Allah beni görüyor, günah işleyebilir miyim hiç?” deyin.

Şöyle anlatılır: Bir gencin hocası vardır. Hocası ona “oğlum her kötülüğün bir cezası vardır” der. Bu genç hata eder ve bir günah işler. Hocasının dediği söz üzerine cezasını beklemeye başlar. Günlerce bekler, bir hafta, iki hafta, üç hafta bekler, namaz kılarken Allah’a dua eder ve şöyle der: “Rabbim, ben günah işledim, ama sen beni cezalandırmadın.” Bunun üzerinde kalbinde şöyle bir söz işitir: “Ey kulum ben seni cezalandırdım ama sen anlamadın. Bana dua etmenin tadından seni mahrum bırakmadım mı?”

Nezakete, yumuşaklıkla, incelikle, şefkatle, merhametle çocuk etkilenir. Çocuğa “Sabah namazını cemaatle kılmazsan seni döverim” demek yerine “sabah namazını cemaatle kıalarsan seni ödüllendireceğim” deyin. Aralarında büyük bir fark vardır. Cezaları, şiddeti bırakın.

((علموا ولا تعنفوا ، فإن المعلم خير من المعنف))

[أخرجه الحارث عن أبي هريرة]

“Öğretin sert davranmayın. Zira öğreten, kaba ve sert davranandan daha hayırlıdır.”

(Haris Ebu Hureyre’den nakletmiştir)

> İnsanları Cezbetmek İçin Tevazudan, Yumuşak Huylu Olmaktan, Nezaketten ve Edepli Olmaktan Başka Bir Yol Yoktur:

Rasulullah (s.a.v.) ashabına namaz kıldırıyordu. Sahabeden birisi geç kaldı, geldiğinde Rasulullah ilk rekâtı kıldırıyordu, koşmaya başladı, bu sebeple mescitte gürültü oluştu. Bu durum ashabın namazının karışmasına da sebep oldu. Sonunda yetişti ve Rasulullah’a katıldı. Efendimiz namazı bitirdiğinde ona ne dedi? “Kardeşim, namazımızı karıştırdın. Ama Allah bu azmini arttırsın. Bunu bırakma” buyurdu. Şu eşsiz edebi görüyor musunuz?

Bana göre, eğer babaysan, öğretmensen veya İslam davetçisiysen veya anneysen, bir genç kızsın veyahut İslam davetçisiysen insanları etkilemenin tevazudan, yumuşak huyluluktan, nezaketten, edepten, incelik ve şefkatten başka yolu yoktur.

İnsanların Eğitiminde Kuran'ı Kerim'in Üslubu:

Kardeşlerim, bilmeniz gereken bir şey vardır ki o da, tüm dinin bir kavrama sığmasının mümkün olduğudur. Bu kavram ise güzel ahlakıdır. Rasulullah (s.a.v.) 'in tüm dünyaya bıraktığı bu güzel eser, iyi ahlaktan başka bir şey değildir. Bugün Müslümanlar kaba ve sert davranıyorlar. Ben şunu söylüyorum, biz itip kakan, aşırıya kaçan bir davetçi değil, samimi, övmeyen, rezil etmeyen, baba gibi, öğretmen gibi, komşu gibi, arkadaş gibi, şiddet kullanmayan, üstünlük taslamayan, muhalif görmeyen bir davetçi istiyoruz. Kuran'ı Kerim'in üslubunu gördünüz mü? Birisi bana Kuran'ı Kerimdeki diyalog üslubunu sorsa, derim ki o inanılmaz bir üsluptur:

﴿ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴾

(سورة سبأ)

“Allah. O hâlde, ya biz hidayet veya apaçık bir sapıklık üzereyiz, ya da siz!”

(Sebe Suresi: 24)

Yani hak bir toptur ve o top ya sizdedir, ya bizdedir. Gelin müzakere edelim. Üstünlük taslamadan, ben müminim sen kâfirsın demeden, ben âlimim sen cahilsin demeden tartışalım. İşte Kuran'ın üslubu budur. Bu edebin üstüne başka bir edep olabilir mi?

﴿ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴾

(سورة سبأ)

“Bizim işlediğimiz suçlardan siz sorumlu tutulmazsınız. Sizin işlediklerinizden de biz sorumlu tutulmayız.”

(Sebe Suresi: 25)

Ne dersin? Bu kimin sözüdür? Yerlerin ve göklerin yaratıcısı olan Allah'ın sözüdür. Biz Kuran'ı Kerimden insanlarla diyalog kurma sanatını öğreniyoruz. “Bizim işlediğimiz suçlardan siz sorumlu tutulmazsınız. Sizin işlediklerinizden de biz sorumlu tutulmayız.” İslam davetçisi olmak isteyen kişi, nazik ve kibar olmalıdır.

﴿ وَجَادِلْهُمْ بَالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ﴾

(سورة النحل الآية : ١٢٥)

“onlarla en güzel şekilde mücadele et.”

(Nahl Suresi: 125)

“أحسن” “En güzel” İsm-i tafdildir. (Arapça da en (güzel, iyi, çok) manası veren bir kalıptır.” Bu, eğer bin tane güzel ibare de biliyorsan, sen en güzelini seçmelisin demektir.

Hz. Ömer ateş yakan insanların yanından geçerken onlara “Allah'ın selamı üzerinize olsun ey ışık ehli” demişti. “Allah'ın Selamı üzerinize olsun ey ateş ehli” dememişti. İşte incelik budur.

Hasta mısın? diye sorulduğunda Arapçada “hayır, Allah sana afiyet versin” dediğinizde eğer olumsuzluk edatını bitişik yazarsanız “Allah sana afiyet vermesin” demiş olursunuz. Âlimler ‘böyle demeyin’ diyorlar. Aksine şöyle demeniz gerekir: “Hayır ve Allah sana afiyet versin” derken bir bağlaçla ayırıp söylemek gerekmektedir. Yanlış anlaşılması için böyle söylenmelidir.

Her Müslüman Diğer İnsanlara Karşı Güzel Ahlaklı Olmalıdır:

Şimdi, çok önemli bir değerlendirme var. Batılı bir edebiyatçı diyor ki: “Allah'ın var olup olmadığı hakkında neden şüphe ediyorsunuz? Eğer

Allah olmasaydı, eşim ben aldatır, hizmetlim de malımı çalardı.” Bu sözden ne anlıyoruz? Yani Allah sana dürüst olmanı emretti, güzel, fakat seninle birlikte bir milyar beş yüz milyon Müslümana da dürüst olmalarını emretti. Sen ilk karlı çıkansın. Sana güvenilir olmanı emretti, fakat bir milyar beş yüz milyon müslümana da seninle olan ilişkilerinde güvenilir olmalarını emretti. Her halükarda öncelikli menfaat elde eden sensin.

Affedersiniz, farz edelim ki bizden biri değerli, salih, istikamet üzere olan, cami cemaatinden olan ve Allah’tan korkan bir kardeşimizin yanına gitse, rahat olmaz mı? Kendisine asla yalan söylemeyeceğini, aldatmayacağını, malını almayacağını düşünmez mi? Zira Allah Teâlâ size güzel ahlakı emrettiği gibi, sizinle ilişki kuracak bir milyar beş yüz milyon müslümana da güzel ahlaklı olmasını emretmiştir.

Allah Teâlâ’nın İlminin ve Kudretinin Sizi Kapsadığına İnanmışınız Sürece Ona İsyân Etmeniz İmkânsızdır:

Önemli bir nokta var: İyi ahlakın üç noktaya ihtiyacı vardır. Bu önemli kelam, Allah’ın var olduğuna, ölümden sonra bir hayat olduğuna ve orada bir hesap olduğuna inanmaya ihtiyaç duyar. Bu üç noktaya inanmakla ahlaklı olursunuz. Allah vardır, hesaba çekecektir, cezalandıracaktır. İnsan ancak bu üç noktadan gafil olduğunda Allah’ın yolundan ayrılmış olur.

Hep söylerim: Araba kullanırken kırmızı ışık kuralı vardır. Polis motosikleti ile trafikte durur, ayrıca ihtiyat amaçlı bir polis aracı ve polis memuru vardır. Siz de normal bir vatandaşsınız veya ikinci sınıf bir vatandaşsınız. Bu kuralı ihlal etmeniz mümkün müdür? İmkânsızdır! Neden? Çünkü güçlü bir insanın, bakanın koyduğu bir kural olduğunu, kurala uymadığınızda bir yıla kadar hapis cezası alacağınızı bilirsiniz. Yani siz bu polisi kanun koyucunun bir şubesi olarak görürsünüz. Yani kanunlar sizi bu polise uymaya yönlendirir. Onun gücü, polisin yönetimini

gerektirir. Şimdi bu polise isyan etmeniz, karşı çıkmanız mümkün müdür? İmkânsızdır. Dünya ülkelerinin hepsinde normal bir vatandaş olarak kırmızı ışıkta, polisin önünde, motosikletli ve araçtaki polisin yanında durursunuz. Siz ikinci derece bir vatandaşsınız. Kurallara aykırı davranmanız mümkün değildir. Çünkü siz kanun koyan kişinin sizi yönettiğine, onun gücünün size uzandığına inanırsınız. Ayeti dinleyin:

﴿ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴾

(سورة الطلاق)

“Allah, yedi göğü ve yerden bir o kadarını yaratandır. Allah’ın emri bunlar arasından inip durmaktadır ki, Allah’ın her şeye kadir olduğunu ve Allah’ın her şeyi ilmiyle kuşattığını bilersiniz.”

(Talak Suresi)

Allah’ın ilminin, gücünün size uzandığına inandığınız sürece O’na isyan etmeniz mümkün değildir.

Allah Azze ve Celle Vardır, Her Amelin Karşılığını Verecektir ve O’na İsyân Etmemeliyiz:

İthalat yapan tüccar kardeşlerim, ithalat yaptığınız malların bir nüshası kırmızıya düşerse, mal direk maliyeye gider. Gümrükten direk maliyeye alınır. Sizin de o anda tüm hesaplarınız maliyeye sunulur. Burada bu ticari işlemi ihmal edebilir misiniz? Eğer ihmal ederseniz, tüm hesaplarınızı mahvedersiniz ve fahiş rakamlar ödemek zorunda kalırsınız. Açık bir şekilde bu işlemi görmezden gelmeniz mümkün değildir. Çünkü işlemin Maliye Bakanlığına bu belge ile ulaştırılacağını bilirsiniz.

Kendinize bir bakın Deyyan Olan bir Allah ile değil, sizden güçlü olan normal bir insanla berabersiniz. Kendinize bakın, Allah ile yerlerin ve

göklerin yaratıcısı, gizli açık her şeyin bilgisine sahip olan Allah ile beraber değil, sizin gibi bir insanla berabersiniz. Sadece o sizden daha güçlüdür. Ama onun size elinin uzanacağını, gücünün yeteceğini bildiğiniz zaman, ona karşı gelmeniz mümkün değildir.

Size güzel ahlakla ahlaklanmanız için hem ahlaki hem de maddi sebepler sunabilirim. Allah'ın var olduğunu, her şeyi bildiğini, ölümden sonra bir hayat olduğunu, Allah'ın hesaba çekeceğini, cezalandıracağını bildiğiniz zaman, O'na isyan edemezsiniz. O vardır, her şeyi bilir, hesaba çekecek, cezalandıracaktır. Ona isyan edemez, günah işleyemezsiniz. Kendinizi kontrol edin.

Öğüt Almadığı Bir Felaket Yaşayan Kişinin Asıl Felaketi Kendi İçindedir:

Başka bir şey daha vardır. Kişi Allah ile ilişkisinde, her hata yaptığında bir yaptırıma uğrayacağını, her günahın er geç ortaya çıkacağını ve cezalandırılacağını bildiği halde neden Allah'a isyan eder? Allah Azze ve Celle âlemlerin rabbidir. Burada kastı sizin hatalarınızı saymak değildir. Kasıt terbiye etmek, eğitmektir. Ne zaman ayağınız kaysa, her hatada, her sapkınlıkta Allah'tan gelecek iyi bir ders vardır.

Bir kişi Ramazan ayı geldiğinde zekâta tabi olur. Bu yaşanmış bir olaydır. Zekât malı 10750' dir. Ama eşi ona baskı yapar, çünkü yeni

mobilyalara ihtiyacı vardır, aşırı derecede eşine baskı yapar. Bu aşırı zorlama ile adam eşine uyar, zekâtı ödemez ve onun isteğini yerine getirir.

Yine bir sahabiye eşi istediği şeyleri aldırarak için baskı yapar. Ama bu sahabi onları alacak güçte değildir. Baskı çok fazla artınca eşine şöyle der: “ Ey hanımım, bil ki cennetteki hurilerden biri yeryüzüne uzansa, onun yüzünün aydınlığı, güneş ve ayın ışığını bastırırdı. Bu yüzden ben onlardan dolayı seni feda ederim ama senin için onları feda etmeyi daha çok isterim.” Bu, artık nihai, son tavidir.

Kadın eşine baskı yapıyor, zekâtı ödemeyip ev ile ilgili bir isteğini yerine getirmesini sağlıyor. Eşi Allah’a yemin ediyor ve şunları anlatıyor. Bu olaydan sonra trafik kazası geçiriyor, önce tamirciye, sonra boyacıya, sonra da yedek parçacıya gidiyor ve toplamda 10750 tutarında masraf yapıyor. İşte bu Allah Teâlâ’nın bizi terbiye etmek üzere verdiği derslerden biridir.

Size Allah ile ilişkileri en kötü olan insanın kim olduğunu söylemiş miydim? O, Allah’ın cezalandırmasından istifade edemeyen, ders alamayan kişidir. Derler ki: Öğüt almadığı bir felaket yaşayan kişinin asıl felaketi kendi içindedir.

İçinde Büyük Bir Kalp Barındıran Kişi, Allah'ın Emirleri Doğrultusunda Hareket Eder:

Allah'ın var olduğunu, her şeyi bildiğini, hesaba çekeceğini, cezalandıracağını, ilminin ve gücünün size ulaştığını biliyorsanız, bu, O'nun emirleri doğrultusunda hareket etmeniz, dürüst ve güvenilir olmanız için en büyük unsurdur.

Şimdi Ebu Hanife en-Numan gibi, fakihlerin en büyüğünden bahsedelim. Bu fakihin şarkıcı bir komşusu vardı ve yıllardır onu huzursuz ediyordu. Zira geceleri insanların uyuduğu vakitte şarkı söylemekten hoşlanıyordu ve bilinen bir şarkısı vardı:

Beni zayi ettiler, başkalarını da zayi ettiler, sadece kötü bir gün için...

***

Bir gece bu şarkıcının sesi duyulmadı. Ona ne olmuştu? Demek ki hapsedilmişti. Ebu Hanife, o yüce makamına rağmen karakola gitti. Polis buna inanamadı. O şarkıcıyı serbest bıraktı. Onunla birlikte, Ebu Hanife'ye hürmeten o gün tutuklanan herkesi de bıraktı. Ebu Hanife şarkıcıyı bineğine bindirdi ve dedi ki: "Ey genç, seni biz mi zayi ettik? Sen diyorsun ki, 'Beni zayi ettiler, başkalarını da zayi ettiler.'" Adam Ebu

Hanife'ye şöyle dedi: "Söz veriyorum, bundan sonra sana hürmeten şarkı söylemeyeceğim."

Eğer büyük bir kalp barındıran, utangaçlıktan ezilip büzülen hatalı bir genç varsa, ona karşı sert ve kaba olma. Ebu Hanife en-Numan yüce makamına rağmen komşusu olan bu şarkıcının serbest kalmasına katkıda bulunmuştu. Çünkü komşusu haklıydı, Müslüman olmasa da, istikamet üzere olmasa da bu böyleydi.

Güzel Ahlak Var Olan En Değerli Şeydir:

Kardeşlerim, çocuklarınıza ilk vereceğiniz eğitim, ahlaki eğitim olmalıdır. Bunun sonucunda karşınızda nazik, edepli, çekingen ve utangaç bir talebe bulursunuz. Bize Türkiye'den bir genç gelmişti. Fakat ilginç bir terbiyesi, bir eğitimi vardı. Babasını telefonla ararken ayağa kalktı. Babasıyla konuşurken oturması mümkün değildi. Hâlbuki o Şam'da, babası Adana'daydı. Babasından bir terbiye almıştı. Dikkatimizi çeken bir şey vardı, babasını oturarak aramış, babası telefonu açtığı anda ayağa kalkmıştı. Ona bunu sorduğumuzda da, "Babamla telefonda da olsa oturarak konuşmam akıl alır bir şey değildir."

Kardeşlerim, çocuğunuzu edep ve özür dilemeyi öğrenme üzerine eğitmeniz için güzel ahlaktan daha değerli bir şey yoktur. Biz oğlun

babası ile nasıl edepli bir şekilde muamelede bulunacağını Rasulullah (s.a.v.)’den öğrendik:

((فلا تمش أمامه ، ولا تجلس قبله ، ولا تدعه باسمه ، ولا تستسب له))

[أخرجه الطبراني عن عائشة أم المؤمنين]

“Onun önünde yürüme, ondan önce oturma, onu ismiyle çağırma, ona sövdürme”

(Taberani Müminlerin annesi Hz. Aişe’den nakletmiştir)

> Bir seferinde bir ev araştırıyorduk, ben evin sahibi ile bir odaya girdim. Bir genç sırt üstü yatıyordu. Bir adam diğerinin üzerinde film izliyordu. Arsız bir şekilde, edepsizce, başkalarına karşı saygısızca davranıyorlardı.

Kardeşlerim, bizler ahlaki eğitimden, imanî, ilmî, psikolojik, sosyolojik, beden ve vatandaşlık eğitiminden geçtik. Ama ilk ve öncelikli eğitim ahlaki eğitimidir.

Bir Babanın Oğlunu Eğitmesi İçin Gerekli Olan Birkaç Şey:

1- Ona İhsanda Bulunmak:

Değerli kardeşlerim, güzel ahlakla ilgili bazı hadis-i şerifler babanın oğlunu eğitmesi ile ilgilidir. Rasulullah (s.a.v.) buyuruyor ki:

((ما نَحَلَ وَالِدٌ وَوَلَدًا مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلُ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ))

[أخرجه الترمذي عن مرسل سعيد بن العاص]

“Hiçbir baba, çocuğuna, güzel terbiyeden daha üstün bir hediye veremez.”

(Tirmizi Said b. As’tan nakletmiştir)

Başka bir hadiste de şöyle buyruluyor:

((أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدْبَهُمْ))

[أخرجه ابن ماجه عن أنس بن مالك]

“Evlatlarınıza ikram edin ve onları güzel bir şekilde terbiye edin.”

(İbn Mace Enes b. Malik'ten nakletmiştir)

Görülüyor ki hadislerde ince bir ifade vardır. Onlara ikram etmeden güzel bir şekilde terbiye edemezsiniz. Yani ihsan, iyilik ve güzellik açıklamadan öncedir. Siz ihsan ile çocuğunuzun kalbini açarsınız.

2- Açıklamak:

Sonra açıklamalarla çocuğun aklı açılır. İhsanla başlayın, zira ihsan beyandan yani açıklamadan öncedir. Aslında İslami kültürde tüm babalar muhteremdir, saygı görürler. Müslümanların kültüründe, bölge kültürlerinde bu böyledir. Ama her baba sevilmez. Her baba saygı görür ama marifet çocuklarınızın zorla saygılarını kazanmak değildir. Asıl marifet onların sevgilerini kazanabilmektir. Bu yüzden buyruluyor ki:

((أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدْبَهُمْ))

[أخرجه ابن ماجه عن أنس بن مالك]

“Evlatlarınıza ikram edin ve onları güzel bir şekilde terbiye edin.”

(İbn Mace Enes b. Malik'ten nakletmiştir)

Yani onlara ikram etmeden, cömert davranmadan güzel bir şekilde terbiye edemezsiniz. Şunlar da benzerlik gösterir:

﴿ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ﴾

(سورة النور الآية : ٣٠)

“Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar.”

(Nur Suresi: 30)

Irzı korumanın yolu gözleri haramdan sakınmaktır. Gözlerinizi haramdan sakınmadan, bundan imtina edemez, yer ile gök arasındaki uzaklık gibi zinadan uzaklaşamazsınız.

﴿ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ﴾

“Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar.”

(Nur Suresi: 30)

İşte tam burada;

((أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ))

[أخرجه ابن ماجه عن أنس بن مالك]

“Evlatlarınıza ikram edin ve onları güzel bir şekilde terbiye edin.”

(İbn Mace Enes b. Malik'ten nakletmiştir)

Çocuğunuzun kalbini ihsanla, sonra da aklını beyanla, açıklamalarla açın.

3- Yönlendirmek, Sorgulamak ve Sonra Kınamak:

Yönlendirme üçüncü sıradadır:

((علموا ولا تعنفوا ، فإن المعلم خير من المعنف))

[الجامع الصغير عن أبي هريرة]

“Öğretin, sert davranmayın. Zira öğreten kişi, sert ve kaba davranan kişiden daha hayırlıdır.”

(Camiu's-Sagir Ebu Hureyre'den nakletmiştir)

Baba bazen kızar. Çocuğunu şiddetli bir şekilde dövmek de onu rahatlatır. Ama o zaman asla eğitmiş olmaz. Başka bir yol da sövmektir. Ama sövmek de çözüm değildir. Tabi dayak da çözüm değildir. Çözüm ancak yönlendirme, sorgulama, kınama ve tavır yapmaktır. Zira sopanıza itaat eden kişi, aslında size isyan etmektedir.

((علموا ولا تعنفوا ، فإن المعلم خير من المعنف))

[الجامع الصغير عن أبي هريرة]

“Öğretin, sert davranmayın. Zira öğreten kişi, sert ve kaba davranan kişiden daha hayırlıdır.”

(Camiu's-Sagir Ebu Hureyre'den nakletmiştir)

4- Doğru Yolu Öğretmek, Sonra Cezalandırmak:

Dördüncü Yönlendirme:

((علموا أولادكم الخير وأدبواهم))

[ابن ماجه عن أنس]

“Çocuklarınıza hayrı öğretin ve onları hayırlı bir şekilde cezalandırın.”

(İbn Mace Hz. Enes'ten nakledilmiştir)

Onlara öğretin. Oğlum, bu, caiz değildir, Allah bunu Kuran'da yasaklamıştır. Bu, peygamber efendimizin yasakladığı bir şeydir. Önce öğretin, sonra sorgulayın. Ama babalar öğretmeden önce hesap soruyorlar. Bu zulümdür. Çocuğun bilgisi yoktur, o yüzden önce yolu öğretin, sonra cezalandırın. Bu dördüncü aşamadır.

((إن من حق الولد على الوالد أن يحسن اسمه ، وأن يحسن أدبه))

[أخرجه البزار عن أبي هريرة]

“Çocuğun baba üzerindeki haklarından biri ona güzel isim koyması ve edebini ahlakını iyi vermesidir.”

(Bezzar Ebu Hureyre'den nakletmiştir)

Bunlar Rasulullah (s.a.v.)'in yönlendirmeleridir. Öyleyse, O'nun yoluna uymak istiyorsanız, bu talimatlara uymalısınız.